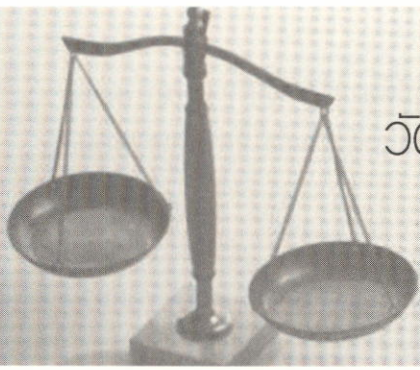

วัฒนธรรมและอุปนิสัยของนักธุรกิจ* ในสำนักต่าง ๆ ของจีน

วิบูลย์ ตั้งกิตติภาภรณ์**

อุปนิสัยการทำการค้าของคนจีนในท้องถิ่นต่าง ๆ ของจีนที่มีความแตกต่างกัน เกี่ยวข้องกันโดยอุปนิสัย คือ ความเคยชินในพฤติกรรมของการทำธุรกิจของคนจีน วัฒนธรรมในความหมายของภาษาจีน คือ ความมั่งคั่งด้านวัตถุ และจิตใจที่มนุษย์ได้สร้างขึ้นในระหว่างการพัฒนาทางประวัติศาสตร์ของสังคมมนุษย์ และได้พัฒนามาเป็นความเคยชินในพฤติกรรมดำเนินชีวิตของคนในสังคม

วัฒนธรรมการทำธุรกิจกับประเทศจีนสำคัญที่สุดอยู่ที่ คน เพราะ คนเป็นหัวใจสำคัญของวัฒนธรรม วัฒนธรรมของประเทศจีนมีระยะเวลาที่ยาวนานที่บันทึกไว้กว่าสองถึงสามพันปี ความสะดวกสบาย ๆ ทำให้วัฒนธรรมทางธุรกิจของจีนจะมีความหลากหลาย แขนงย่อย สุขุม ลุ่มลึก และลึกลับ เพราะฉะนั้นในแง่ของธุรกิจ คนจีนพูดถึงคนไว้ว่า คน ถ้าขาดความน่าเชื่อถือ ย่อมไร้ค่า พูดถึงงานไว้ว่า งาน ถ้าขาดความเชื่อถือ ย่อมล้มเหลว มีความสามารถ ถึงจะมีตำแหน่ง มีตำแหน่ง ยิ่งต้องมีความสามารถ ก่อนที่จะรู้ว่าคนจีนมีวัฒนธรรมการทำธุรกิจอย่างไร ต้องย้อนไปดูภูมิหลังทางด้านประวัติศาสตร์ทางสังคมของจีน ได้สะสมสิ่งมั่งคั่งทางด้านจิตใจไว้อย่างไร ซึ่งเป็นปรัชญาต่าง ๆ ของผู้รู้ในอดีตที่สร้างขึ้นมาแล้วเป็นที่ยอมรับและถ่ายทอดกันมาเรื่อย ๆ เมื่อย้อนกลับไปเมื่อ ๒,๕๐๐ ปี ถึง ๓,๐๐๐ ปี ในอดีตของประเทศจีน

* ถอดความจากการบรรยายทางวิชาการเรื่อง “วัฒนธรรมและอุปนิสัยของนักธุรกิจในสำนักต่าง ๆ ของจีน” จัดโดยคณะนิติศาสตร์ มหาวิทยาลัยหัวเฉียวเฉลิมพระเกียรติ เมื่อวันที่ ๑๑ มิถุนายน ๒๕๕๓ โดยได้รับอนุญาตจากอาจารย์วิบูลย์ ตั้งกิตติภาภรณ์ ให้ตีพิมพ์เผยแพร่ได้

** นิติศาสตรบัณฑิต มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์

เนติบัณฑิต สำนักศึกษาอบรมกฎหมายแห่งเนติบัณฑิตยสภา

นิติศาสตรมหาบัณฑิต จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

ประกาศนียบัตร กฎหมายเศรษฐกิจ และกฎหมายอาญา มหาวิทยาลัยจางชาน ประเทศสาธารณรัฐประชาชนจีน

ประธานกรรมการบริหารบริษัทในเครือ FAREAST PROFESSIONAL GROUP

ยุคชุนชิว (เป็นช่วง ๗๗๐-๔๐๓ ก่อน ค.ศ.) ก่อนสามก๊กประมาณ ๑,๐๐๐ ปี เป็นยุคที่ราชวงศ์
ซางเริ่มที่จะเสื่อมถอย ก๊กต่าง ๆ พากันต่อสู้กันอย่างรุนแรงเกิดสงครามเพื่อช่วงชิงอำนาจความเป็น
ใหญ่ของเจ้านครรัฐต่าง ๆ ตลอดเวลา เพื่อชิงความเป็นเจ้าผู้หน้านครรัฐ

ยุคจั้นกั๋ว (ปี๔๐๓-๒๒๑ ก่อนค.ศ.) เป็นสมัยที่ก๊กต่าง ๆ แบ่งแยกประเทศและแย่งชิงอำนาจ
ครองความเป็นใหญ่ในจีนอีกสมัยหนึ่งหลังจากสมัยชุนชิว สถานการณ์ของจีนได้เกิดการเปลี่ยนแปลง
ก๊กขนาดเล็กต่าง ๆ จากหลายร้อยก๊ก ถูกก๊กใหญ่กลืนกินเหลือ ๗ ก๊ก จนในที่สุดเหลือก๊กของ จินซี
ฮ่องเต้ ก๊กเดียว

ในระหว่างนั้นแต่ละก๊กก็เริ่มแสวงหาผู้มีความรู้ความสามารถ เพื่อที่จะใช้ภูมิปัญญาสร้างบารมี
ขยายอาณาจักร ดังนั้นในช่วงนี้ประเทศจีนเกิดนักคิดเป็นจำนวนมาก นักคิดพวกนี้เกิดขึ้นมาก
ขยายความคิดกัน ครอบคลุมไปขยายความคิดให้เจ้านครรัฐต่าง ๆ ถ้าหากว่าความคิดไหนได้รับการยอมรับ
เจ้านครรัฐก็จะเก็บไว้ให้เป็นอาจารย์ หรือขุนซื้อ แล้วก็เอาความคิดนั้นมาทดลองใช้ ถ้าสำเร็จก็สามารถ
แผ่อาณาจักรได้ ไม่สำเร็จก็ลดน้อยลง จนสิ้นสภาพนครไป ซึ่งเป็นยุค **“ร้อยบุปผาบานสะพรั่ง
ร้อยสำนักแข่งประชัน”** ภาษาจีนเรียกว่า ไปฮั้วฉีฟ้ง ไปเจียเจิงหมิง ซึ่งร้อยสำนักแข่งขันประชันกันว่า
ใครจะมีความคิดที่ดีที่สุดในเจ้านครต่าง ๆ ยอมรับ แนวความคิดของสำนักต่าง ๆ มีเป็นร้อย แต่เกิด
แล้วก็ดับมอดอยู่เพียงไม่กี่สำนักที่เป็นที่ยอมรับแล้วก็ได้มีการปฏิบัติและประสบความสำเร็จจนตกทอดกัน
มาเรื่อย ๆ ในที่นี้ปรากฏสำนักที่เด่น ๆ ประมาณ ๔-๕ สำนัก ที่สะท้อนให้เห็นว่าสำนักพวกนี้เกิดขึ้นใน
อดีต แล้วก็ยังมีอิทธิพลในปัจจุบัน เป็นแนวคิดที่ตกทอดมาเรื่อย ๆ จนปลูกฝังเข้าไปในจิตใจและ
ความคิดของคนจีน ตลอดจนพฤติกรรมกรรมการดำเนินชีวิตตั้งแต่เกิดจนตาย จะอยู่ภายใต้ปรัชญาพวกนี้
โดยไม่รู้ตัว เรียกว่า ความเคยชิน และมีอิทธิพลต่อความคิด การกระทำ และพฤติกรรมกรรมการดำเนินชีวิต
ของคนจีน ซึ่งนำมาประยุกต์ใช้ในด้านต่าง ๆ ไม่ว่าจะเป็นด้านพิชัยสงคราม ด้านการทำธุรกิจ ด้านรับราชการ
 เป็นต้น

นักปราชญ์และสำนักความคิดของจีน

ปรัชญาความคิดของสำนักต่างๆ มีมากมาย ที่สำคัญได้แก่

ยุคชุนชิว (เป็นช่วง ๗๗๐-๔๐๓ ก่อน ค.ศ.) ประกอบไปด้วยสำนักปกครองมีนักปราชญ์ คือ
ก่วนจ้ง และสำนักสังจรรยา นักปราชญ์ คือ เหลาจื่อ ก่วนจ้ง เขาได้รับสมญานามว่า เป็นนักปกครอง
ประเทศจีนในสมัยนั้นเป็นสังคมเกษตรกรรม เน้นเรื่องการเกษตรเพื่อเพิ่มความมั่งคั่งให้แก่ประเทศ
ชาติ และไม่มีอุตสาหกรรม ได้มีการแบ่งระดับความสูงต่ำของอาชีพเอาไว้ ได้แก่

ระดับที่ ๑ คนที่มีศักดิ์ที่สูงที่สุดในสังคม คือ ราชการ คนที่รับราชการจึงเป็นผู้มีฐานะทางสังคมอันดับหนึ่ง

ระดับที่ ๒ เกษตรกร เพราะว่ามีที่นาเป็นของตนเอง ไม่อดตาย พวกที่ร่ำรวยมีที่นา การคัดดินเขาเรียก จูโหวต่าง ๆ พวกเจ้านครต่าง ๆ กษัตริย์ก็ให้เป็นที่นาไป ยิ่งตำแหน่งสูงก็ยิ่งมีที่นาเยอะ

ระดับที่ ๓ พวกนักอุตสาหกรรม ทำอุตสาหกรรมไม่มีที่นาแต่ใช้แรงงานของตัวเอง จึงจัดเป็นพวกชนชั้นต่ำ

ระดับที่ ๔ พ่อค้า คนจีนจะไม่ส่งเสริมให้ลูกเป็นพ่อค้า เพราะเขาถือว่าคนพวกนี้ไม่มีอะไร อาศัยเป็นคนกลางเอาของคนนี้ ไปขายคนนั้น ของก็เป็นของคนอื่น ขายก็ขายให้คนอื่น ขายแรงงานตัวเอง ไม่มีความรู้ ไม่มีศักดิ์เป็นข้าราชการ ไม่มีที่เป็นของตนเอง ไม่มีฝีมือในการทำอะไร เลยกลายเป็นคนกลางที่คอยติดต่อดำขาย เป็นอาชีพที่ต่ำที่สุดในยุคนั้น

ยุคจั้นกั๋ว ประกอบไปด้วย สำนักนิติธรรม ซึ่งมีนักปราชญ์ ๒ คนเด่น ๆ คือ ชังยาง และ หานเฟยจื่อ สำนักสุดท้ายที่มีชื่อเสียง คือ สำนักการทหาร โดยมีนักปราชญ์ คือ ชุนหวู่และอู่ฉี ซึ่งปรัชญาความคิดของสำนักต่าง ๆ เหล่านี้ ได้เป็นตัวก่อกำเนิดของความหลากหลายทางด้านสังคม การเมือง และเศรษฐกิจของจีนตามที่เป็นอยู่ในปัจจุบันนี้

ความจริงตำราพิชัยสงคราม มีหลายสิบเล่ม ในสมัยช้องเหวอ มีการรวบรวมจนเหลือ ๗ เล่มเด่น ๆ แต่เล่มที่เด่นที่สุด คือ ตำราพิชัยสงคราม ของซุนหวู่ แต่ก็ไม่ใช่ตำราเล่มแรกของจีน ตำราเล่มแรกของจีน คือเจียงไท่กงผู้เขียนลิวเหา ๖ กลยุทธ์ เจียงไท่กงมีลักษณะเป็นรูปปั้นคนแก่ตกปลา เบ็ดตกปลามีแต่เชือกไม่มีตะขอเบ็ด เวลาตกปลาจะพูดพึมพำกับตัวเองว่า “ปลาตัวไหนที่สมัครใจที่จะให้จับ ก็กระโดดขึ้นมาติดเบ็ดซะ” พูดอย่างนี้ตลอดเวลา จนคนที่มากับขบวนล่าสัตว์ของราชบุตร ก็ชักมาแจ้งว่า มีคนแก่คนหนึ่งตกปลาประหลาด เรียกปลาให้ขึ้นมากินเบ็ด แต่เบ็ดก็ไม่มีขอเบ็ด ราชบุตรคนนี้จึงเกิดความแปลกใจ และข้องใจ จึงเข้าไปคุยด้วยและถามว่า ตกปลายังไง ความจริงแล้วเป็นกุศโลบายของเจียงไท่กง เขาว่ามีผู้ใหญ่ผ่านมาแถวนี้ อยากจะเรียกร้องความสนใจให้เข้ามาคุยด้วยมิฉะนั้นแล้วเข้าไปคุยกับเขา เขาก็จะไม่คุยด้วย เจียงไท่กงต้องการขายความคิด เขาขายความคิดมาจนแก่ แต่ไม่มีใครฟังเขา ปรากฏว่าราชบุตรคนนี้เข้าไปถามว่าทำไมต้องตกปลาแบบนี้ เจียงไท่กงก็ขายความคิดให้ราชบุตรคนนี้สำเร็จ ราชบุตรคนนี้จึงได้นำเจียงไท่กงเข้าไปเป็น กุนซือ แล้วสามารถที่จะใช้แนวความคิดสร้างตำราพิชัยสงคราม สร้างอาณาจักรซางขึ้นมา ๔๐๐ ปี แล้วตำราพิชัยสงครามฉบับนั้นเรียกว่า ตำราพิชัยลิวเหา ๖ กลยุทธ์ แต่ ๖ กลยุทธ์นี้ดูเหมือน ทั่วประเทศจีนได้จัดใหม่หมดแล้วเป็น ๗ ฉบับ เด่น ๆ โดยความจริงแล้วลิวเหาจะอยู่อันดับที่ ๔ ชุนหวู่ อยู่อันดับที่ ๑ เพราะฉะนั้น จึงให้ ชุนหวู่มาเป็นตัวแทนของสำนักการทหาร จะเห็นว่า ทั้งหมดจะมี ๕ สำนักเด่น ๆ ในปัจจุบัน ปรัชญาความคิดในแต่ละสำนักจะปลูกฝังอยู่ในความคิดของคนจีน รวมทั้งการทำธุรกิจของคนจีนมาตลอด โดยที่คนจีนเองก็ไม่รู้ว่าเป็นความคิดพวกนี้ถ้าไม่ศึกษา

สำนักสังขรรม

เจ้าสำนักคือ เหลาจื้อ ผู้ที่เป็นตัวแทนรองลงมา ที่ถ่ายทอดแนวความคิดของเต๋าเจีย คือ สำนักเต๋าก็เรียกว่า จวงจื้อ สำนักสังขรรมเป็นสำนักธรรมชาติ สำนักที่ไม่สามารถอธิบายได้ด้วยภาษา เป็นสำนักที่เข้าใจยาก โดยมีอยู่วันหนึ่งจวงจื้อ เขาหลับไปแล้วฝันว่าตนนั้นเป็นผีเสื้อ แต่พอตื่นมาเขาก็ไม่แน่ใจว่าตนนั้นเป็นผีเสื้อหรือเป็น จวงจื้อ เพราะตอนที่เขานอนหลับอยู่นั้นเขาเป็นผีเสื้อ แต่พอตื่นขึ้นมาเขาไม่ใช่ผีเสื้อ แล้วตอนนี้เขาเป็นจวงจื้อ แล้วถ้าตื่นขึ้นมาอีกไม่ใช่จวงจื้อจะกลายเป็นผีเสื้อ ตอนนี้เราอยู่นั้นเราฝันอยู่หรือปาวก็เลยไม่รู้ว่าจะจวงจื้อหรือผีเสื้อหรือใครเป็นตัวหลักกันแน่ เพราะฉะนั้นปรัชญาของสังขรรมยิ่งอธิบายยิ่งซับซ้อน เพราะปรัชญานี้พูดถึงเรื่องสังขรรม เราไม่สามารถที่จะเอาคำพูดที่เราสมมุติมาอธิบายสังขรรมได้ แล้วสำนักสังขรรมสอนโดยไม่พูด พูดเมื่อไหร่ผิดเมื่อนั้น เพราะคำพูดเป็นคำสมมุติ จะไปพูดเรื่องจริงได้อย่างไร

ยกตัวอย่าง เช่น นี คือ ไมโครโฟน แต่ไมโครโฟนไม่เป็นไมโครโฟนตลอดเวลา เพราะเมื่อไปถามคนอื่น คนจีน ว่าไมโครโฟนคืออะไร เขาก็เรียกอย่างอื่น ไม่ใช่ไมโครโฟน อีกตัวอย่าง เช่น อาจารย์วิบูลย์ ขณะนี้เป็นผู้อภิปราย แต่ถ้าเดินไปอีกห้องหนึ่งก็กลายเป็นอาจารย์ กลับบ้านกลายเป็นคุณพ่อ เปลี่ยนสถานที่ คนเดียวกัน เปลี่ยนตลอดเวลา ชื่อที่เรียกขึ้นมาเป็นคำสมมุติ เพราะฉะนั้นสำนักของสังขรรมมี ตำราคัมภีร์สังขรรมคุณธรรม บ้านเรานำตำรานี้มาแปลแล้วตกไปหนึ่งตัว เขาบอกลัทธิเต๋า แต่เมื่ออ่านจริง ๆ ไม่ใช่ลัทธิเต๋า แต่เป็นศาสนาเต๋าเพราะเป็นแค่สังขรรม เต็ก หรือ เต๋อ เป็นคุณธรรม ในคัมภีร์มีทั้งสังขรรมและมีทั้งคุณธรรมถ้าเปรียบกับศาสนาพุทธ เรามีทั้งโลกุตตรธรรม และโลกียธรรม คำสมมุติเปรียบเทียบกับไม่จริง เรียกว่า โลกียธรรม ภาษาจีน เรียกคุณธรรม คือ เต็ก แต่ถ้าโลกุตตรธรรม คือความหลุดพ้นมันเป็นจริงแล้วไม่สามารถพูดได้ เป็นสังขรรมภาษาจีน เรียกว่า เต๋า เพราะฉะนั้นมี สองโลกถึงเรียกว่าศาสนา แต่ถ้าพูดถึงโลกปัจจุบันโลกเดียวเราเรียกลัทธิ เพราะฉะนั้นอันนี้มันก็ต้องเป็นศาสนาของเต๋า เต๋อ หรือ ศาสนาของเล่าจื้อ คัมภีร์นี้ประโยคแรกเขาถึงบอกว่า เต๋าเช่เต๋า เฟยฉางเต๋า บางตำราก็บอกว่า เต๋า คือ เต๋าไม่ใช่เต๋า เลยไม่รู้ว่าจะจริง ๆ แล้วคืออะไร แล้วแต่จะแปลไม่มีผิดถูก เพราะมันเป็นคำพูด แต่ถ้าให้ อาจารย์วิบูลย์แปล “เต๋า” ตัวนี้ ตัวหนังสือมันประกอบไปด้วย ๒ ส่วน ส่วนที่ ๑ ภาษาเป็นรูปเรือ ภาษาจีนจะเป็นภาพ ตัวในลำเรือนี้เป็น ตัวโซ่ แปลว่า หัว เพราะฉะนั้นเต๋าด่วนแปลว่า หัวเรือที่จะนำเราไป ถ้าแปลความหมายอาจจะแปลว่าถนนก็ได้ ที่จะนำไปสู่จุดหมาย หรือจะแปลว่าวิถีก็ได้ ถ้าเป็นกริยา อาจจะแปลว่า เป็นคำพูด เพราะพูดให้เราไปสู่จุดหมายได้ พูดให้เราเข้าใจได้ เพราะฉะนั้นคำว่า เต๋าเช่เต๋า เฟยฉางเต๋า น่าจะหมายถึงว่า เต๋าด่วนนี้เขาอยากจะทำเรื่องสังขรรมแต่เมื่อสังขรรมมันจะพูดเมื่อไหร่ก็ผิดเมื่อนั้น เพราะคำพูดเราเป็นสมมุติ เขาบอกไว้ว่าสมมุติว่าตัวเต๋าด่วนนี้คือ สังขรรม แต่ในขณะเดียวกันเขาบอกว่าถ้าเต๋าด่วนนี้สามารถอธิบายได้ ย่อมไม่ใช่สังขรรม เพราะคนเอาสมมุติไปอธิบายสังขรรมมันไม่ได้ ประโยคต่อมาเขาบอกว่า

หมิงเข้หมิง เฟยฉางหมิง บางฉบับก็แปลว่าชื่อคือชื่อ ไม่ใช่ชื่อ ในที่นี้ หมิงตัวแรกแปลว่าชื่อ ตัวที่ ๒ หมิงเป็นกริยา แปลว่าให้ชื่อให้ไว้ ชื่อที่สามารถเรียกขานได้มันย่อมไม่ใช่ชื่อที่ นິรันดร์ เหมือนกับที่เราให้ชื่อไมโครโฟน มันจะไม่ใช่ไมโครโฟนตลอดไป เพราะเมื่อเปลี่ยนที่ ก็ไม่ใช่ไมโครโฟนแล้ว มีอะไรเปรียบเทียบกับมันก็เปลี่ยนแล้ว เช่น ผู้หญิงคนนี้เป็นแฟนผมตอนเรียนหนังสือ พอเรียนจบกลายมาเป็นภริยา ต่อมาเป็นแม่ของลูก เป็นย่าของลูก อีกซัก ๑๐๐ ปี กลายเป็นกองขี้เถ้า แสดงว่าชื่อที่เราให้ไว้ไม่ถาวร เขาถึงบอกประโยคแรกของเต๋าว่า สัจธรรมที่สามารถอธิบายได้ ย่อมไม่ใช่สัจธรรมที่นิรันดร์ ชื่อที่สามารถเรียกขานได้ย่อมไม่ใช่ชื่อที่เป็นนิรันดร์

นี่คือแนวความคิดที่ลัทธิเต๋าสอนว่า ผู้สามารถดำเนินตามวิถีธรรม ย่อมไม่จำเป็นต้องใช้หู ไม่จำเป็นต้องใช้ตา ไม่จำเป็นต้องใช้แรง ทั้งไม่จำเป็นต้องใช้จิต การปรารถนาวิถีธรรมโดยพยายามผ่านทางเสียง ทางลักษณะ ทางรูป หรือทางความคิด ย่อมมีอาจสำเร็จได้ เมื่อเกิดปัญญาจะเห็นความรู้ที่แท้ เป็นความรู้ที่ไม่เกาะเกี่ยวกับกิเลสอารมณ์ เห็นแจ้งในความเป็นไปของธรรมชาติ และเป็นความรู้ที่ไม่ขึ้นกับสัมผัสรับรู้ทั่วไป เข้าใจได้ด้วยจิต โดยไม่จำเป็นต้องผ่านวาจา คำพูด กฎเกณฑ์การเปลี่ยนแปลงสู่ความสมดุลของธรรมชาติ คือ สัจธรรม สัจธรรมไม่อาจที่จะอธิบายให้เข้าใจด้วยภาษาซึ่งเป็นเพียงสื่อสมมุติได้ เพราะฉะนั้นแล้ว การสอนโดยไม่พูด คือวิถีทางแห่งเต๋า วิถีทางเฉพาะผู้มีปัญญาเท่านั้น

ในบทของสำนักสัจธรรมนั้นยึดถือธรรมชาติ ธรรมชาติก็คือสัจธรรม หมายความว่า เขายึดธรรมชาติเป็นสรณะ คือ ความอ่อนโยนย่อมชนะความแข็งแกร่ง ความสุภาพย่อมชนะความก้าวร้าว ได้หล้าล้วนตระหนัก แต่ทุกคนปฏิบัติได้ไหม

ปรัชญาความคิดนี้ปลูกฝังอยู่ในความคิดของคนจีนมานาน และต้องพยายามทำตัวให้สอดคล้องกับธรรมชาติ ปัญหาจะน้อยที่สุด ถ้าฝืนธรรมชาติเมื่อไหร่ ปัญหาจะมาก ทุกสิ่งทุกอย่างยึดธรรมชาติเป็นหลักก็จะราบเรียบ เรียบง่าย ไม่ยาก เช่น ความอ่อนโยนย่อมชนะความแข็งแกร่งทางธรรมชาติเปรียบได้กับ ต้นไม้ใหญ่ กับ ต้นหญ้า เมื่อมีพายุมาต้นไม้ไป แต่หญ้าก็ยังอยู่ หันมาดูตัวเราเอง พ้นกับล้น พ้นก็จะไปก่อน แต่ล้นยังอยู่ นี่คือการอ่อนชนะความแข็ง ซึ่งทุกคนรู้แต่ไม่สามารถปฏิบัติได้ เพราะทุกคนชอบความแข็งไม่ชอบความอ่อน ฉะนั้นแล้วลัทธินี้จะฝังอยู่ในตัวของคนจีน และพฤติกรรมการดำเนินชีวิตของจีนมาตลอดโดยไม่รู้ตัว

สำนักคุณธรรม

ปราชญ์แห่งสำนักคุณธรรม คือ ขงจื้อ ซึ่งเรียกอีกชื่อขงจื้อได้ เพราะขงจื้อพูดเฉพาะ โลกปัจจุบัน ไม่พูดถึงโลกอนาคต เรื่องหลุดพ้น พูดแต่ว่าในสังคมปัจจุบัน เราใช้ชีวิตยังไงให้สันติสุข ขงจื้อเอา

ความคิดตัวเองไปขาย เหมือนกับเหล้าจืด แต่ทั้งสองความคิดก็ขายไม่ได้ เพราะเหล้าจืดไปสอนให้คนในภาคคุณธรรมว่า รัฐที่ดีต้องปกครองโดยไม่ปกครอง นั่นแหละจะอยู่อย่างสันติสุข เพราะเมื่อปกครองก็จะมีแรงต้านมันก็ไม่สันติสุข ส่วนขงจื๊อ บอกว่า ปกครองอย่างมีคุณธรรมก็จะมีแต่คนรักเราทุกประเทศก็จะยอมมาหาเรา แต่ในความเป็นจริงแล้วรัฐที่มีคุณธรรมมักจะตกเป็นเหยื่อในที่สุดก็ล่มสลายไป ขงจื๊อเป็นนักบรรณารักษ์ และเป็นนักพิธีกรรม เมื่อไปเที่ยวสอนแล้วไม่มีใครยอมรับ ขงจื๊อจึงไปเปิดสำนักสอนลูกศิษย์ แล้วก็มีลูกศิษย์มาเรียนเยาะเย้ยประมาณ ๓,๐๐๐-๔,๐๐๐ คน ในประวัติศาสตร์ ขงจื๊อเป็นคนตั้งสำนักศึกษาขึ้นมา เพราะสมัยก่อนคนที่ได้รับการศึกษาจะอยู่ในวัง คนภายนอกวังจะไม่มีการศึกษา แต่ขงจื๊อตั้งสำนักนอกวัง ไม่ว่าจะเป็นคนระดับไหนก็มาเรียนได้ เพราะฉะนั้นคนจีนเขาถือว่า ขงจื๊อเป็นผู้ก่อตั้งโรงเรียน ดังจะเห็นว่าประเทศจีนตั้งสำนักขงจื๊อไปทั่วโลก แต่ไม่ได้สอนลัทธิขงจื๊อ แต่เป็นสถาบันที่สอนหนังสือทุกอย่างไม่ได้สอนเฉพาะขงจื๊อ เพราะฉะนั้นขงจื๊อมีลูกศิษย์เยาะเย้ย ประโยคที่ขงจื๊อพูดและเป็นที่ยอมรับในปัจจุบัน แม้กระทั่งองค์กรสหประชาชาติเอาไปเขียนไว้ที่กำแพงห้องประชุมว่า **จงอย่าทำสิ่งที่ตนเองไม่พึงประสงค์ ไปปฏิบัติกับบุคคลอื่น** หมายความว่าตัวเองไม่ชอบอะไร ก็อย่าเอาสิ่งนั้นไปให้กับคนอื่น และนี่ก็คือปรัชญาของลัทธิขงจื๊อที่ต้องการให้สังคมอยู่อย่างมีความสุข การอยู่อย่างสงบสุขมันต้องมีการเกาะเกี่ยวกัน มีเยื่อใยกันในสังคม เพราะขงจื๊อจะสอนระบบสังคมขึ้นมาว่า ข้าราชการต้องฟังกษัตริย์ ลูกต้องฟังพ่อ ภรรยาต้องฟังสามี น้องต้องฟังพี่ ลูกศิษย์ต้องฟังครูบาอาจารย์ มันเป็นตัวเกาะเกี่ยวกันตลอดเวลา สังคมถึงอยู่ได้ นี่คือแนวความคิดของขงจื๊อในประเทศตะวันออก ถ้าตะวันตกเขาจะไม่มี พ่อเลี้ยงดูลูกจนถึงอายุ ๑๕ ลูกก็จะไม่อยู่กับพ่อแล้ว พ่อก็จะไปบังคับลูกไม่ได้ แล้วปัญหาสังคมมันก็จะไม่มีจุดเกาะเกี่ยว ประเทศจีนที่อยู่มาได้ยาวนาน ๒,๐๐๐ กว่าปี แล้วไม่ล่มสลาย ก็เพราะว่าสังคมจีนมีจุดเกาะเกี่ยวตรงนี้ปลูกฝังกันมาตลอดที่ล่มสลายคือ ราชวงศ์ อานาจ สังคมจีนเป็นสังคมเก่าแก่ ก็เพราะแนวความคิดของขงจื๊อ ประโยคหนึ่งของขงจื๊อที่นักธุรกิจจีนนำมาประยุกต์ใช้ได้ คือ หากเรื่องเล็กไม่อดทน แผนการใหญ่ย่อมล้มเหลว เห็นได้จาก ธุรกิจใหญ่ ๆ ที่พ่อตาย แล้วให้ลูกขึ้นมารับบริหาร ถ้าลูกได้รับการอบรมตั้งแต่เด็ก ๆ โตเต้าขึ้นมาเรื่อย ๆ จากพนักงานก็จะไม่มีปัญหา แต่พวกที่ไม่ได้โตเต้ามาแล้วเป็นผู้บริหารเลย ก็จะอยู่ได้ไม่นานหลังจากที่ขงจื๊อตายแล้ว ลูกศิษย์ได้นำคำสอนของขงจื๊อมาประมวลแล้วเรียบเรียงขึ้น เป็นหนังสือชื่อว่า “หลุนอวี่”

สำนักคุณธรรมจะแบ่งออกเป็น ๒ สาย คือ

๑. วิถีแห่งคุณธรรมบริสุทธิ์ ผู้ที่อยู่ในสายนี้ คือ เมิ่งจื๊อ เมิ่งจื๊อกล่าวว่าผู้มีเมตตาอย่าอมปราศจากศัตรู เพราะฉะนั้นในยุคนี้แนวความคิดของเขาขายไม่ออก เพราะมีเมตตายังเป็นเหยื่อของศัตรู
๒. วิถีแห่งคุณธรรมประยุกต์ ผู้ที่อยู่ในสายนี้ คือ สวี่นจื๊อ สวี่นจื๊อกล่าวว่าคุณธรรมที่ประกอบด้วยอำนาจเท่านั้นจึงจะปราศจากศัตรู สวี่นจื๊อเป็นศิษย์ของขงจื๊อ แต่สวี่นจื๊อกล่าวว่าถ้าทำแบบขงจื๊อจะไปไม่รอด เพราะทางโปรดยุคนี้คุณธรรมจะต้องประกอบไปด้วยมีอำนาจ คนที่มีคุณธรรม แต่ไม่มี

อำนาจแล้วใครจะเชื่อ แต่ถ้ามีอำนาจแล้วไม่มีคุณธรรมก็อยู่ไม่ได้เหมือนกัน ประชญาความคิดของสำนัก
คุณธรรม ในสังคมแบ่งระดับคุณธรรมออกเป็น ๔ ระดับ คือ

๑. คุณธรรม
๒. เมตตาธรรม
๓. จริยธรรม
๔. จาริตธรรม

ทัศนะเกี่ยวกับความรู้ของปรัชญาฝ่ายเต๋า เป็นทัศนะที่แทบจะเรียกได้ว่าเป็นตรงข้ามกันกับทาง
ฝ่ายปรัชญาขงจื้อ กล่าวคือ ลัทธิขงจื้อถือว่าการเรียนรู้เป็นหัวใจสำคัญสำหรับการพัฒนาคนให้มี
คุณภาพ และมีคุณธรรมสำหรับคอยชี้นำคำจูนสังคมและโลก

ปรัชญาเต๋ากลับเห็นว่า ความรู้ทั้งหลายที่กำหนดโดยมนุษย์เป็นสาเหตุให้เกิดทิวทัศน์หาอุปาทาน
ส่งผลให้มีการเอาเปรียบเบียดเบียนกันเป็นรากเหง้าของความยุติธรรมในสังคม ที่คอยบดบังปัญญา
ที่แท้จริง ฝ่ายปรัชญาเต๋าก็ไม่เห็นด้วยกับการท่องบ่นศึกษาคัมภีร์โบราณที่ทางฝ่ายปรัชญาขงจื้อนับถือ
กัน ไม่ว่าจะเป็นบทกวี ดนตรี จาริตธรรม หรือ แบบอย่างในประวัติศาสตร์โดยเห็นว่าเป็นสิ่งที่ไร้
แก่นสารทั้งสิ้น

วิถีแห่งเซน

ในเต๋าวิถีแห่งเซนจะมีอิทธิพลต่อคุณธรรมของขงจื้อ กับสัจธรรมของเต๋ามันผสมผสานกับลัทธิ
ศาสนาไปสู่ประเทศจีน กลายเป็นลัทธิเซนขึ้นมา เพราะฉะนั้น เซน เกิดจากศาสนาพุทธ+ลัทธิเต๋า+
ลัทธิขงจื้อ เซนในประเทศจีนก็คือ มหายานพุทธ ในสายของพระพุทธเจ้ามีหลายสาย มีสายที่ตรัสรู้ตาม
ขั้นตอน คือ คีล สมาธิ ปัญญา และสายที่ตรัสรู้โดยฉับพลัน เช่น

- สมเด็จพระศรีศากยมนีพุทธเจ้า
พระมหากัสสปะเถระเจ้า สังฆนายก องค์ที่ ๑
พระอานนท์เถระเจ้า สังฆนายก องค์ที่ ๒
พระอารยะโพธิธรรม (ตักม้อ) สังฆนายก องค์ที่ ๒๘ พระสังฆนายกจีน องค์ที่ ๑
พระอาจารย์ชู่เย่อ พระสังฆนายกจีน องค์ที่ ๒
พระอาจารย์เซียงซัน พระสังฆนายกจีน องค์ที่ ๓
พระอาจารย์เต้าซิง พระสังฆนายกจีน องค์ที่ ๔
พระอาจารย์หงเยิน พระสังฆนายกจีน องค์ที่ ๕
พระอาจารย์ชู่เยนิง พระสังฆนายกจีน องค์ที่ ๖

เพราะฉะนั้น ในสายมหายานของจีน มีแต่พระโพธิสัตว์ ไม่ค่อยมีพระอรหันต์ เพราะความคิดยังมีอิทธิพลของขงจื๊ออยู่ คือ รัชชั้สั้คม ตัวเองสำเร็จแล้ว แต่ก็ไม่อยากเห็นแก่ตัว จึงอยากที่จะนำพามนุษย์โลกหลุดพ้นไปด้วย ตัวเองมีความอยากซึ่งเป็นกิเลสที่ไม่สำเร็จหลุดพ้น ก็ต้องวกกลับมากลายเป็น พระโพธิสัตว์ อย่างที่เห็นพระโพธิสัตว์กวนอิม ซึ่งเป็นพระองค์หนึ่งที่หลุดพ้นไปแล้วแต่เห็นความทุกข์ยากทรมานของคน เกิดความสงสาร เมตตา โอบอ้อมอารี ว่าตัวเราไปหลุดพ้นคนเดียวไม่ได้ เราต้องนำพามนุษย์โลกไปด้วย ตัวเองจึงไม่หลุดพ้น ต้องมาเมตตาโปรดสัตว์ ความจริงแล้วพระโพธิสัตว์กวนอิม เป็นผู้ช่วย แต่คนมองการเมตตาว่าเหมือนแพศแม่ ก็เลยเป็นเจ้าแม่กวนอิม

สำนักนิติธรรม

คือ สำนักอำนาจ ที่นำอำนาจมากำหนดเป็นกฎหมายให้ประชาชนทำตาม ผู้ที่เป็นต้นตำรับ คือ ชังยาง ชังยางกล่าวว่า คุณธรรมนี้เลื่อนลอย เป็นอุดมการณ์เพ้อฝัน เอามาปกครองประเทศไม่ได้ อำนาจเท่านั้นทำให้เข้มแข็ง ความเข้มแข็งก่อให้เกิดบาปมี บาปมีก่อกำเนิดคุณธรรม คุณธรรมก่อกำเนิดจากอำนาจ อำนาจเป็นปัจจัยชี้ขาดทุกสิ่ง เพราะฉะนั้นก่อนที่จะพูดถึงคุณธรรมต้องถามว่ามีอำนาจหรือไม่ ถ้าไม่มีอำนาจมาพูดคุณธรรมก็ไม่มีประโยชน์ สำนักนี้เห็นอำนาจเป็นหลัก แล้วออกมาในรูปแบบเป็น กฎเกณฑ์ให้คนทำ ถ้าคิดว่าอะไรเป็นคุณธรรม ก็ออกมาเป็นกฎเกณฑ์ให้ปฏิบัติ สำนักนี้จะไม่พูดเลื่อนลอย ไม่พูดอุดมการณ์ ไม่พูดคุณธรรม จะพูดเรื่องอำนาจ ชังยางเคยเสนอให้รัฐบาล จินซีฮ่องเต้ จินซีฮ่องเต้ชอบว่าความคิดนี้เข้าท่า จึงแต่งตั้งชังยางให้เป็นผู้ออกกฎหมาย ในสมัยนั้นชาวบ้านไม่เข้าใจคำว่า กฎหมาย เข้าใจแต่ราชโองการ ชังยางจึงออกกุศโลบาย ให้ชาวบ้านรู้จักกฎหมายโดย จัดตั้งเสาที่ประตูเหนือ แล้วออกประกาศมาว่า “ใครสามารถขนย้ายเสาต้นนี้ไปตั้งที่หน้าประตูทิศใต้ รับเงินรางวัล ๕๐๐ ตำลึง” ชาวบ้านก็มามุงดูแต่ไม่มีใครกล้าทำอะไร ชังยางจึงเปลี่ยนคำสั่งใหม่เป็นให้เงินรางวัลเพิ่มเป็น ๕,๐๐๐ ตำลึง ชาวบ้านก็มามุงดูแต่ก็ไม่มีใครกล้าทำอะไรเช่นเดิม แต่ปรากฏว่ามีนักกล้ำคนหนึ่ง เดินมาขนย้ายเสาไปอยู่ประตูใต้ ชังยางซึ่งรอกอยู่แล้ว จึงบอกว่า คุณทำตามกฎหมายเราก็ต้องปฏิบัติตามกฎหมาย จึงมอบเงินรางวัลให้ ๕,๐๐๐ ตำลึง ชาวบ้านจึงรู้ว่านี่คือกฎหมาย ถ้าทำตามก็เป็นไปตามนั้น ชาวบ้านก็เริ่มยอมรับกฎหมาย และแล้วชังยางก็เริ่มออกกฎหมายปฏิรูปเรื่องที่ดิน โดยที่ดินที่ไม่เป็นประโยชน์ก็ยึดคืนมาบำรุงประเทศ ที่ดินที่ทำประโยชน์ ก็แถมรางวัล ปรากฏว่ามีอาจารย์ ๒ ท่านของโอรสจินซีฮ่องเต้ ไม่ยอมรับกฎหมายนี้ เพราะกฎหมายไปลดทอนอำนาจของคนชั้นกลาง ชั้นสูง แต่อาจารย์ทั้ง ๒ ไม่รู้จะขัดแย้งจึงไปสอนโอรสของจินซีฮ่องเต้ไม่ให้ทำตาม พอชังยางประกาศกฎหมายออกมาปรากฏว่าโอรสฮ่องเต้ไม่ยอมทำตาม ชังยางจึงบอกใครไม่ทำตามต้องถูกลงโทษ แต่เนื่องจากโอรสฮ่องเต้ต้องสืบทอดราชวงศ์ลงโทษไม่ได้ แต่เหตุที่โอรสฮ่องเต้ไม่ยอมทำตามเพราะมีอาจารย์คอยเลี่ยมสอน จึงจับอาจารย์ทั้ง ๒ มาลงโทษ โดยคนหนึ่งถูกตัดจมูก คนหนึ่งถูกลักยันต์ที่หน้าโทษฐานไม่ทำตามกฎหมาย ก็สร้างความแค้นให้โอรสฮ่องเต้ต่อมาจินซีฮ่องเต้สวรรคต ชังยางได้ไปเป็นผู้ปกครองเมืองอีกที่หนึ่ง อาจารย์ทั้งสองต้องการล้างแค้น ปรากฏว่าชังยางต้องตายเพราะกฎหมายของตนเอง

โดยอาจารย์ไปเล่าลูกกษัตริย์ว่าช้างยางกบฏ โทษฐานคือประหารชีวิต โดยผูกคอ แขน และขา ๒ ข้าง กับม้า ๕ ตัว แล้วเสียน้ำฉีกร่างของช้างยางแยกออกเป็น ๕ ส่วนเสียชีวิต

ต่อมาผู้ที่สืบทอดช้างยางมาตลอด คือ หานเพยจื่อ หานเพยจื่อกล่าวว่ารากฐานแห่ง แรงขับเคลื่อน พฤติกรรมของคนมิใช่เกิดจากคุณธรรม แท้ที่จริงคือ ผลประโยชน์ เพราะฉะนั้น หานเพยจื่อ เน้นผลประโยชน์ กฎหมายมีผลประโยชน์เขาก็ทำ กฎหมายไม่มีผลประโยชน์เขาก็ไม่ทำ กฎหมายลงโทษก็สามารถที่จะทำให้คนปฏิบัติตามได้ แต่บอกว่ากฎหมายคือคุณธรรม ก็จะไม่มีคนปฏิบัติตาม หานเพยจื่อ ออกกฎหมายมาฉบับหนึ่งว่าถ้าหากว่าชาวบ้านทะเลาะกันไม่สามารถพิสูจน์ได้ว่าใครชนะ หรือแพ้ ให้ชาวบ้านยิงธนูแข่งกัน ใครยิงธนูเข้าเป้าไกลกว่ากันคนนั้นชนะคดี เมื่อเป็นระบบที่ซึ่งยางวางไว้แล้ว ทุกคนก็ต้องทำตาม เราจะเห็นว่ากฎหมายฉบับนี้ดูตลก แต่เมื่อกลับมาดูบ้านเราเมื่อสมัยช่วงปลายอยุธยาต้นรัตนโกสินทร์ ยังมีการดำนานแข่งกัน ถ้าหากใครดำนานกว่า คนนั้นชนะคดี เพราะเขามองว่าพระคุ้มครองเพราะเป็นคนดี พอหานเพยจื่อออกกฎหมายนี้มา ชาวบ้านทุกคนก็ทำธนูแล้วซ้อมยิงกันใหญ่ กล่าวว่ามีเรื่องแล้วจะแพ้คดี ปรากฏว่ากฎหมายฉบับนี้ออกมาไม่ถึง ๑ ปีให้หลัง หานเพยจื่อ ก็ไปถูกละทิ้งชื้องเต๋ว่า ตอนนั้นเราสามารถขยายอาณาจักรได้แล้ว เพราะเรามีกองทัพหนุนอยู่ทั่วบ้านทั่วเมือง เกณฑ์ทหารพวกนี้มาแล้วไปรบได้ สำนักนิติธรรมจะเน้นกฎหมายเป็นหลัก จินชื้องเต๋สามารถปราบทุกก๊กได้เพราะสำนักนิติธรรม และเป็นราชสำนักแห่งเดียวที่เริ่มใช้สำนักนิติธรรม

ลำดับปรัชญาความคิดของจีน

ลัทธิธรรม เป็นคุณธรรมสูงสุด คือหลุดพ้นไปแล้วปล่อยวางทุกอย่าง

เมตตาธรรม คือ มีธรรมอยู่ในใจเหมือนกัน แต่ถ้าไม่ปล่อยวางมันจะทำให้ผู้อื่นเดือดร้อน จึงเกิดความเมตตาเขา และยอมปล่อยวาง

จริยธรรม คือมีอะไรมาสะกิดหน่อยไม่ยอมปล่อยวาง คนอื่นเขาเดือดร้อนก็ยังไม่ยอมปล่อยวาง ไม่มีเมตตา แต่เนื่องจากการกระทำอย่างนี้ ผู้ที่อยู่ในแวดวงวิชาชีพเดียวกันเขาไม่ทำกัน ตัวเองจึงจำเป็นต้องปล่อยวาง ไม่ทำด้วย เพราะไม่เช่นนั้นแล้วจะโดนคนในวงการเดียวกันต่อว่าได้ เช่นจริยธรรมของวงการต่าง ๆ พวกหนังสือพิมพ์ (จรรยาบรรณ) หมอ (จรรยาแพทย์) ทนายความ (มารยาททนายความ) ศาล (จริยธรรมตุลาการ) เป็นต้น

จารีตธรรม คือไม่ใช่เฉพาะแวดวง แต่ชาวบ้านทั่วไปเขาไม่ทำกัน แล้วเราจะทำได้ยังไง โดนสังคมต่อต้านแน่ ๆ ถึงยอมปล่อยวาง

นิติธรรม คือ ชาวประชาเขาไม่ทำกันแต่ตัวเองจะทำ แต่ก็จะมีกฎหมายเป็นบทลงโทษ นิติธรรม คือ ธรรมของอาชญากร คือถ้าไม่ทำก็ไม่เป็นไร แต่ถ้าทำเมื่อไหร่ก็ติดคุกเมื่อนั้น

เพราะฉะนั้นถ้าเปรียบเทียบในยุคปัจจุบัน ถ้าขงจื้อเราเรียกว่า สำนักคุณธรรม ก็คือ ทำอะไรก็แล้วแต่ ทำเพราะเน้นในเรื่องคุณธรรมไม่เห็นกำลัง

สำนักนิติธรรม เน้นเรื่องความเด็ดขาด ใช้อำนาจอย่างเดียว

สำนักคุณธรรมประยุกต์ คุณธรรมประกอบด้วยอำนาจ คือ ทั้งมีคุณธรรมและมีอำนาจด้วย ไม่ใช่จะใช้อำนาจอย่างเดียว

ในปรัชญาความคิดของจีนถ้านำมาใช้ ๓ อย่างนี้ ลองมองย้อนประวัติศาสตร์จีน จะรู้เลยว่าราชสำนักต่าง ๆ ใช้ปรัชญาตัวไหนในการปกครองประเทศ ยกตัวอย่างเช่น

สำนักนิติธรรม มีคนใช้ คือ จินซีฮ่องเต้ เขาสามารถรวบรวมประเทศและอยู่ได้ ๑๕ ปี ก็ล่มสลาย เจ๋งคิซ่าน อยู่ได้ ๙๗ ปี สำนักคุณธรรม ราชวงศ์สย เป็นผู้สร้างคลองซุด อยู่ได้ ๑๓๗ ปี สมัยเป๋นงันจิ้น อยู่ได้ ๒๐๐ กว่าปี แต่พอมาสำนักคุณธรรมประยุกต์ จะอยู่ได้ ๓๐๐ ปีขึ้นไป

สำนักทหารของซุนหวู่

การทำสงครามนำมาใช้ในทางธุรกิจ เพราะการนำมาแข่งขันกัน การแข่งขันก็คือการสู้รบ ใครแข็งแรงกว่าก็อยู่ได้ ใครอ่อนแอกว่าก็ไป แต่บางตำราที่ประเทศจีนมีเยอะ คือ นำตำราเต๋ามาใช้ประยุกต์กับธุรกิจ แต่ธุรกิจคงจะไม่รอดเพราะเต๋านั้นปล่อยวาง ไม่เอากำไรสมควรที่จะไปจัดตั้งมูลนิธิมากกว่า เช่นเดียวกับตำราของขงจื้อ ที่ขายของก็เน้นแต่ความดีอย่างเดียวก็คงลำบาก แต่ถ้าสำนักนิติธรรมสามารถนำมาบริหารองค์กรได้ แต่ที่แน่ ๆ การทำการค้าของจีนทุกอย่างก้าว ทุกคำพูด อยู่ภายใต้ แนวตำราพิชัยสงครามหมดโดยไม่รู้ตัว บทที่ ๑ ของซุนหวู่ พูดถึงเรื่องสงครามเป็นความอยู่รอด ความล่มสลายของประเทศชาติ ทำนองเดียวกัน การทำสงครามในบริษัท ก็คือ ความอยู่รอด หรือความล้มละลายของบริษัทเช่นเดียวกัน เพราะว่าเราต้องแข่งขันกับคู่แข่ง ก็เหมือนกับประเทศทำศึกกับอีกประเทศหนึ่ง นี่คือฉบับประเมิน หมายความว่า ก่อนออกรบหรือก่อนทำการค้า ก่อนที่จะทำการตลาด หรือจะแข่งกับลูกค้าต้องประเมินตัวเอง ประเมินคู่แข่งก่อน ถ้าไม่ประเมินก็อย่าริทำสงครามอย่าไปแข่งกับคู่แข่ง ซุนหวู่บอกว่าเรื่องสงครามหมายถึงความอยู่รอดและความล่มสลายของประเทศชาติ เพราะฉะนั้นก่อนทำสงครามจะต้องประเมินให้ดี สิ่งที่จะต้องประเมินคือปัจจัย ๕ อย่าง ได้แก่

๑. คุณธรรม ต้องดูผู้นำประเทศฝ่ายตรงข้าม ก็คือกษัตริย์ กับผู้นำของประเทศเราว่าใครมีคุณธรรมกว่ากัน คำว่ามีคุณธรรม หมายความว่า ทวยราษฎร์พร้อมที่จะร่วมเป็นร่วมตาย และสมัครใจที่จะออกรบ ไม่เหมือนกษัตริย์ที่ไม่มีคุณธรรมก็จะสั่งอย่างเดียว ประชาชนก็จำเป็นต้องออกรบ เหมือนกับ

บริษัท ถ้าเจ้าแกมีคุณธรรม ลูกน้องก็พร้อมที่จะทำงานหาหมื่นหมื่นค่า พร้อมที่จะไปทำการตลาด และผลิตสินค้า

๒. ลมฟ้าอากาศ ถามว่าเวลานี้ที่เรากำลังทำศึกสงครามมันเป็นประโยชน์กับใคร ยกตัวอย่าง เราจะลูกไปตีเขา การที่เราเดินทางเป็นพันลี้ ใช้เวลาเป็นเดือน ต้องดูว่าเป็นฤดูไหน ถ้าเป็นฤดูฝนก็ต้องเหนื่อยหน่อย ทำนองเดียวกันเขาจะยกทัพมาตีเราเดินทางเป็นพันลี้ แล้วถ้าเป็นฤดูฝนเขาก็ต้องผ่านน้ำหลากฝ่าอะโรมาเยอะเยอะ ฉะนั้นต้องดูว่าช่วงนี้ โอกาสเป็นของใคร เวลาเป็นของใคร

๓. ยุทธภูมิ สถานที่ทำศึกได้เปรียบ คุณอยู่ในหุบเหวเขาอยู่รอบภูเขา คุณกำลังขึ้นจากน้ำ เขาอยู่ตรงริมหาด ยุทธภูมิใครได้เปรียบกว่ากัน เอามาประยุกต์กับการค้าเช่น คุณอาจจะผลิตสินค้าแล้วตลาดใหญ่ของคุณอยู่กรุงเทพฯ คนหนึ่งโรงงานอยู่เมืองนนทบุรี ส่วนอีกคนอยู่สุโขทัยโลก มันยุทธภูมิใครยุทธภูมิมัน แล้วแต่ใครจะเอาไปประยุกต์ใช้

๔. แม่ทัพ ต้องดูว่าใครมีมันสมองมากกว่ากัน มีความน่าเชื่อถือ มีปัญญา มีความเฉลียวฉลาด มีการพลิกแพลงไปได้เก่งกว่ากัน

๕. กฎวินัย ระเบียบใครสามารถที่จะทำให้ทีมงานของตนเอง ทหาร กองกำลัง เป็นเอกภาพมากกว่ากัน มีกฎระเบียบวินัย การปฐนาเห็นใจอย่างเป็นธรรม การลงโทษอย่างเป็นธรรมใครทำได้ดีกว่ากัน

๕ ปัจจัยนี้ให้เปรียบเทียบกับดูก่อนถ้าประเทศเราเกิน ๓ คะแนนออกรบได้ แต่ถ้าประเทศเราได้เปรียบเขาแค่ ๑ หรือ ๒ ปัจจัย อย่าออกรบ เขาบอกว่าคำนวณดูแล้วปัจจัยใครได้เปรียบมากกว่าชนะปัจจัยใดได้น้อยกว่าจะแพ้ เพราะฉะนั้นการที่คุณจะออกรบไปสู่กับอีกบริษัทหนึ่ง คุณก็เอา ๕ ปัจจัยนี้ไปจับดู ใครจะจับเก่งกว่ากันก็ขึ้นอยู่กับแม่ทัพ หรือ CEO ของบริษัทคุณว่าจะประเมินได้เก่งขนาดไหน

ฉบับที่ ๓ ตำราพิชัยสงครามซุนหวู่ บอกไว้ว่า รู้เขารู้เรา ร้อยรบจักพ้นภัย รบร้อยชนะร้อยหาใช้ผู้เยี่ยมยุทธไม่ ชนะโดยไม่ต้องรบ สูดยอดของผู้เยี่ยมยุทธ

ตำราพิชัยสงครามซุนจื่อ บอกไว้ว่า รู้เขารู้เรา ร้อยรบจักพ้นภัย ไม่รู้เขาไม่รู้เรา หนึ่งชนะหนึ่งพ่าย หมายความว่า รู้เขารู้เรา เขากำลังเยอะเรากำลังน้อย กำลังเขาใหญ่กว่าสู้ไม่ได้ ซินสู่แพ้ทันที ถ้าหนียังมีโอกาสกลับมาชนะ แต่ถ้าเรายึดแบบรบร้อยครั้งชนะร้อยครั้ง เหมือนหมู่บ้านบางระจัน รู้ว่าเขามาเป็นกองทัพหมู่บ้านแค่นั้นจะเหลืออะไร แต่ถ้าเอาแบบพระเจ้าตากสิน ท่านสู้ไม่ได้ถอยทัพดีกว่า ยังมีโอกาสกลับมาชนะ

ยุทธวิธีของสงคราม รบร้อยครั้ง ชนะร้อยครั้งหาใช้สุดยอดไม่ การยุทธที่ไม่ต้องรบแต่พิชิตข้าศึกได้ ถือเป็นจอมยุทธที่สุดยอด

ยุทธวิธีแห่งยุทธโบาย สูดยอดของการรบคือ ชนะด้วยกุศโลบาย รองลงมาคือ ชนะด้วยการทูต รองลงมาชนะด้วยการรบทางทหาร ด้อยสุดคือ ชนะด้วยการล้อมค่ายตีเมือง

ผู้สันทัดในการทำสงคราม ย่อมพิชิตข้าศึกได้ โดยไม่ต้องรบ ยึดเมืองข้าศึกได้โดยไม่ต้อง
จู่โจม ทำลายประเทศของข้าศึกได้โดยไม่ต้องยึดเอื้อ

๓๖ กลยุทธ์ แบ่งเป็น ๖ ส่วนด้วยกัน คือ

- ส่วนที่ ๑ กลยุทธ์ชนะศึก
- ส่วนที่ ๒ กลยุทธ์เผชิญศึก
- ส่วนที่ ๓ กลยุทธ์เข้าตี
- ส่วนที่ ๔ กลยุทธ์รบติดพัน
- ส่วนที่ ๕ กลยุทธ์ร่วมรบ
- ส่วนที่ ๖ กลยุทธ์ยามพ่าย

สรุปปรัชญาการทำสงคราม

ปรัชญาความคิดการทหารกับความมั่นคงของชาติ

ตำราพิชัยสงคราม “จวินเซิน” อ่อนโยนได้ แข็งกร้าวก็ได้ แผ่นดินจะเรืองรอง ยามอ่อนแอ
สามารถรักษาตัวได้ ยามแข็งแกร่งสามารถดำรงไว้ได้แผ่นดินจะรุ่งเรือง มีแต่อ่อนโยนและอ่อนแอ
แผ่นดินจะเสื่อมถอย มีแต่แข็งแกร่งและแข็งกร้าวแผ่นดินจะพินาศ

ทฤษฎีว่าด้วยสงครามยึดเอื้อ ของเหมาเจ๋อตง รวมสรณิพนธ์การทหารของเหมาเจ๋อตง
“ยุทธวิธีสงครามจรยุทธ์” ข้าศึกรุก เราถอย ข้าศึกพัก เรากวน ข้าศึกเพลีย เราตี ข้าศึกถอยเราไล่ หรือ
แปลว่า เองมา ข้ามุด เองหยุด ข้าแห่ เองแย้ ข้าตี เองหนี ข้าตาม ซึ่งทฤษฎีนี้สามารถประยุกต์ใช้ได้
กับ ร้านโชห่วย หรือธุรกิจ SME เป็นต้น

ยุทธวิธี “ซ่อนคมในฝัก” ของเต็งเสี่ยวผิง เข็มชี้หน้า ๒๔ คำ คือ สำรवादด้วยความสุ่ม ตั้งหลักให้
มั่นคงเตรียมพร้อมเพื่อตอบโต้ ชุ่มเสียบรอโอกาส ไม่นำหน้าเด็ดขาด แสดงบทบาทเมื่อจำเป็น

วัฒนธรรมของคนจีน จากอดีตสู่ยุคโลกาภิวัตน์

วัฒนธรรม : ความมั่งคั่งด้านวัตถุและจิตใจที่มนุษย์ได้สร้างสรรค์ขึ้นในระหว่างการพัฒนาทาง
ประวัติศาสตร์ของสังคม ความเคยชินในพฤติกรรมการดำเนินชีวิตของคนในสังคม

วัฒนธรรมทางธุรกิจของคนจีน : ความเคยชินในพฤติกรรมการทำธุรกิจของคนจีน อุปนิสัยการทำการค้าของคนจีนในท้องถิ่นต่าง ๆ ของจีน อาทิ เช่น

วัฒนธรรมทางธุรกิจของคนเป่ย์จิง (ปักกิ่ง)

คนเป่ย์จิงทำสิ่งใดมักตั้งอยู่บนพื้นฐานความเป็นจริง ไม่เพ้อเจ้อ ในสนามการค้า คนเป่ย์จิงถือสุภาษิตว่า “หลอกเพื่อนหลอกได้เพียงครั้งเดียว แต่เป็นการทำร้ายตัวเองไปตลอดกาล” ในด้านการขายสินค้า คนเป่ย์จิงมีทัศนะว่า “ผลิตภัณฑ์ดีย่อมไม่ต้องโฆษณาอื้อวอด”

วัฒนธรรมทางธุรกิจของคนช่างไห่ (เซี่ยงไฮ้)

เป้าหมายทางการค้าคนช่างไห่ชัดเจน ผลประโยชน์ทางเศรษฐกิจ คือ ปัจจัยในการตัดสินใจ ในสนามการค้าการใดไม่มีผลประโยชน์ คนช่างไห่จะไม่ยอมเสียเวลากับมันพวกเขาเรียกร้องเฉพาะในส่วนที่ตนพึงได้รับไม่มากเท่ากับส่วนที่มีใช้ส่วนแบ่งของตัวเอง

วัฒนธรรมทางธุรกิจของคนเทียนจิน (เทียนสิน)

คนเทียนจินไม่มีนิสัยยั่วยุอวดสินค้าเกินจริง แต่จะเน้นคุณภาพเป็นพิเศษ คนเทียนจินเชื่อว่าความซื่อสัตย์ไม่ทำให้ขาดทุน แต่ความเห็นแก่ได้ยากที่จะได้กำไร ทำการค้ากับคนเทียนจินจะไม่ประสบกับปัญหาเรื่อง การถูกหลอกหลวง ฉ้อฉล หรือคดโกง เขาเคารพในหลักวิทยาศาสตร์ ให้ความสำคัญกับความน่าเชื่อถือมีสไตล์การทำงานที่พูดจริงทำจริง ยึดหลักการตามประเพณีการค้าสากลมีสภาพแวดล้อมการลงทุนที่ดี

วัฒนธรรมทางธุรกิจของคนกว่างตง (กว่างตุ้ง)

ทำการค้ากับคนกว่างตงถ้าไม่ใช่เรื่องเงินแล้ว ทุกอย่างที่ทำไปก็เสียเวลาเปล่า ในสายตาของคนกว่างตงเงินเป็นสิ่งสำคัญสูงสุดมีเงินย่อมมีฐานะและมีหน้าตา คนกว่างตงจะยกย่องผู้ที่มีความรู้มีความสามารถประสบความสำเร็จด้านการงานเพราะใช้เงินเป็นมาตรฐานในการวัด ในเมืองกว่างตงทุกคนใช้ชีวิตกันอย่างเร่งรีบต่างยุ่งอยู่กับการกิจการหาเลี้ยงชีพมุ่งที่จะสร้างความร่ำรวยแก่ตัวเอง เพื่อเงินคนกว่างตงอาจจะทำทุกอย่างได้

วัฒนธรรมทางธุรกิจของคนฟูเจียน (ฮกเกี้ยน)

ทำธุรกิจกับคนฮกเกี้ยน ต้องใส่ใจและเตรียมรับมือกับความกล้าได้กล้าเสียของคนฮกเกี้ยน นอกจากนี้มีสันตติด้านการค้ายังรักที่จะทำการค้า ฉะนั้น ทำการค้ากับคนฮกเกี้ยนจึงต้องสอดคล้องกับอุปนิสัยของเขา

วัฒนธรรมทางธุรกิจของคนเจ้อเจียง

คนหัวโจกเรื่องหน้าตาสำคัญที่สุด การเสียหน้า ถือเป็นเรื่องแย่มาก คนหัวโจกแม้มีนิสัยขยันและประหยัดแต่ชอบแสดงเป็นเจ้าภาพมือเติบเพียงเพื่อรักษาหน้าตาของตน

พ่อค้าหวังโป เก่งในการฉกฉวยโอกาสทางการค้ามีความสามารถในการปรับนโยบายทางธุรกิจให้ทันเหตุการณ์นี่คือพรสวรรค์ของพ่อค้าหวังโป

คนหัวโจกเป็นคน “หน้าหนา” ไม่แยแสกับการถูกปฏิเสธ ไม่แยแสกับพฤติกรรมที่ไม่ไฉ่หน้า ไม่ว่าคุณจะทำอย่างไรในความคิดเขามืออยู่อย่างเดียว คือ ต้องหาทำไรจากคุณให้ได้ คนหัวโจกได้ชื่อว่า “เป็นคนยิวในหมู่คนจีน”

วัฒนธรรมทางธุรกิจของคนเจียงซู

คนเจียงซูรู้จักใช้จุดแข็งเลี้ยงจุดอ่อนทำธุรกิจร่วมกับคนเจียงซูจะได้ประโยชน์จากจุดเด่นนี้มาเสริมวิธีการลดความเสี่ยงในการทำการค้านี้หากเป็นการร่วมลงทุนในธุรกิจที่มีความเสี่ยงจะสามารถลดความเสี่ยงลงได้ต่ำสุดและประสบความสำเร็จอย่างค่อยเป็นค่อยไปด้วยความมั่นคง ลักษณะที่โดดเด่นของคนเจียงซู คือการมุ่งสู่ความสำเร็จอย่างค่อยเป็นค่อยไปด้วยความมั่นคง คนเจียงซูนิยมนโยบายขายมากแต่กำไรน้อย เพื่อเพิ่มทุนหมุนเวียนอย่างมีประสิทธิภาพ

วัฒนธรรมทางธุรกิจของคนซานตง

คนซานตง ยึดมั่นในการทำธุรกิจอย่างมีคุณธรรมและไม่ทำให้เพื่อนผิดหวัง ปรัชญาด้านการค้าอันดีงามของจีนถึงความสุจริตและความน่าเชื่อถือถือเป็นสิ่งสำคัญยิ่งนั้นหาได้ไม่ยากจากคนซานตงทำการค้ากับคนซานตงถ้าขาดหลักการสนทนาย่อมไร้รสชาติ

วัฒนธรรมทางธุรกิจของคนอันฮุย

ประเพณีของคนอันฮุยนิยมชมชอบการรับราชการนักธุรกิจอันฮุยจึงได้รับการบ่มเพาะให้มีความคิดแบบขุนนางของลัทธิขงจื้อ นักธุรกิจอันฮุยมักจะให้ความสำคัญกับความสำเร็จทางธุรกิจด้วยการอาศัยเส้นสายทางการ

ชาวฮวายเปย์ทำธุรกิจเน้นความเชื่อถือ ทำงาน ตรงไปตรงมาและรวดเร็วแต่กลับไม่ใส่ใจในเรื่องสัญญาจึงมักเกิดความขัดแย้งทางธุรกิจและมีปัญหาด้านกฎหมายได้โดยง่าย

วัฒนธรรมทางธุรกิจของคนเหอเป่ย์ (ฮ่อปัก)

คนเหอเป่ย์มีนิสัยประหยัดมัธยัสถ์ใช้ชีวิตอย่างเรียบง่ายในการปรึกษาหารือทางการค้า นักธุรกิจเหอเป่ย์จะไม่โต้เถียงไม่พูดมาก มักนิ่งฟัง ฟังอย่างมีสมาธิและใช้ความคิดไม่ชอบแสดงตัวตนในที่ชุมนุม คนเหอเป่ย์สามารถเรียบง่าย โอบอ้อมอารี เน้นความเชื่อถือ ไม่เน้นผลประโยชน์ใจกว้าง ตรงไปตรงมา ขยันขันแข็ง ประหยัดมัธยัสถ์ อดทนไม่ย่อท้อ

วัฒนธรรมทางธุรกิจของคนเหอหนาน (ฮ่อหน่า)

ในทางการค้า คนเหอหนานมักจะรอให้ผู้อื่นหยิบยื่นเงินทองมาให้ อาศัยจุดอ่อนนี้ทำการค้ากับคนเหอหนานคงเป็นสิ่งที่ง่ายที่จะเอาชนะใจเขาได้ ในการเจรจาทางการค้า คนเหอหนานดูเหมือนไม่สั่นหวั่นในการพูด ความจริงเขาเป็นคนฉลาดเฉียบแหลมแต่กลับเห็นแก่ประโยชน์เฉพาะหน้าเกี่ยงเอาแต่สิ่งเล็ก ๆ น้อย ๆ ชอบอวดฉลาด จนได้รับการเปรียบเปรยว่า “คนเหอหนานทำงานตัดสินใจเหมือนลิง” คนเหอหนานทำการค้าขายให้ความสำคัญกับการคืบทุนพอมีกาไรอันน้อยนิดจะคว้าไว้ก่อน ไม่มียุทธศาสตร์ทางการค้าอันยาวไกล

วัฒนธรรมทางธุรกิจของคนหูเป่ย์ (ฮั่วปัก)

คนหูเป่ย์ไม่ยอมแพ้ใครง่าย ๆ ทำการค้ากับคนหูเป่ย์ ต้องให้ความสำคัญกับจิตวิญญาณข้อนี้ จึงให้พวกเขาใช้สติปัญญาในทางการค้าตามจิตวิญญาณของเขาอย่างเต็มที่เพื่อประโยชน์ของเราแต่ต้องระมัดระวังพ่อค้าหูเป่ย์ชอบปลอมแปลงและย้อมแมว นักธุรกิจหูเป่ย์แม้ตายก็ไม่ยอมเสียหน้าค้าขายกับคนหูเป่ย์ ต้องระมัดระวังอย่าทำให้เขาเสียหน้ามิฉะนั้นเขาจะไม่ยอมค้าขายกับท่าน คนหูเป่ย์มองว่าในเรื่องฤกษ์ยามชอบตัวเลข “๖” และ “๘” “๖” หมายถึง “ราบรื่น” “๘” หมายถึง “รุ่งเรือง” ฤกษ์ยามเปิดกิจการหรือชื่อของต้องประกอบด้วย “๖” หรือ “๘” เสมอ

วัฒนธรรมทางธุรกิจของคนหูหนาน (ไต้หวัน)

คนหูหนานทำงานจริงจังและอดทน มีพรสวรรค์หลายด้าน หากพวกเขาตัดสินใจลงทุนทำการค้า ย่อมเกื้อหนุนให้สำเร็จโดยง่าย ทำการค้ากับคนหูหนานนิยมกำไรน้อยแต่ขายมากเพื่อให้ได้เงินเร็ว สำหรับใช้เป็นทุนหมุนเวียน

วัฒนธรรมทางธุรกิจของคนเจียงซี

คนเจียงซีให้ความสำคัญกับชีวิตียึดคติ “รู้จักพอ ย่อมมีสุข” ไม่นิยมหาเลี้ยงชีพด้วยการทำการค้า เน้นจริยธรรมทางการค้าและหลักธรรมาภิบาล มุ่งสร้างสรรค์ชื่อเสียงทางการค้า คือหนทางสู่ความสำเร็จของคนเจียงซี คนเจียงซีนิยมทำธุรกิจส่วนตัว นักธุรกิจเจียงซีส่วนใหญ่เริ่มจากศูนย์พัฒนาแบบค่อยเป็นค่อยไปมุ่งสู่ความสำเร็จ การสร้างเนื้อสร้างตัวของเขาล้วนอาศัยความขยันประหยัดและอดทน นักธุรกิจใหญ่ของเจียงซีใส่ใจกับวิธีการทำการค้าสนใจข้อมูลข่าวสารทางตลาดจะตัดสินใจลงทุนเมื่อมีความมั่นใจในสถานการณ์

วัฒนธรรมทางธุรกิจของคนซานซี

นักธุรกิจซานซีส่วนใหญ่เติบโตจากน้ำพักน้ำแรงของตัวเองค่อย ๆ ก่อร่างสร้างตัวขึ้น โดยอาศัยความขยันหมั่นเพียร อดทน ประหยัด และมีความมุ่งมั่นในการสร้างธุรกิจส่วนตัว นักธุรกิจซานซีเน้นความน่าเชื่อถือ และซื่อตรง เป็นหัวใจในการทำการค้า ถือคติที่ว่า “สัจจะย่อมก่อให้เกิดความน่าเชื่อถือ” เมื่อปฏิบัติต่อผู้อื่นด้วยความจริงใจ ย่อมเป็นที่ดึงดูดลูกค้า การค้ายังทำยิ่งเจริญ จุดเด่น การทำการค้าของคนซานซี คือ ขายมากกำไรน้อย การผลิตต้องประสานการตลาด

วัฒนธรรมทางธุรกิจของคนส่านซี

ค้าขายกับคนส่านซี ทางที่ดีต้องร่วมมือด้านการธุรกิจท่องเที่ยวและบุกเบิกผลิตภัณฑ์ใหม่ หัวใจของธุรกิจท่องเที่ยวต้องเน้น “ความโบราณ” ค้าขายกับคนส่านซี ต้องรู้จักสร้างสรรค์ให้เกิดมูลค่าเพิ่มจากผลิตภัณฑ์พื้นบ้านดั้งเดิม คนส่านซีมีความสันทัดเป็นพิเศษในธุรกิจผลิตยาและจำหน่ายยา

วัฒนธรรมทางธุรกิจของคนฮ้อววน (เสฉวน)

คนเสฉวนไม่มีจิตวิญญาณด้านการค้าขาย วิธีที่ดีที่สุดในการทำธุรกิจกับคนเสฉวนคือการเป็นฝ่ายเข้าหาถึงประตูบ้านสร้างและแสวงหาโอกาสทางการค้าจากตลาดที่ใหญ่มหาศาลของชาวเสฉวน

คนเสฉวนมักจะไม่วางความเสียหายแก่ผู้อื่นเพราะความเห็นแก่ตัวในทางการค้า คนเสฉวนถือว่าความน่าเชื่อถือมีค่าอย่างยิ่ง

วัฒนธรรมทางธุรกิจของคนยูนนาน

การทำการค้าของคนยูนนานส่วนใหญ่ทำด้วยความสุจริต แสวงหาผลกำไรอย่างตรงไปตรงมา คนยูนนานไม่ฉ้อฉล ไม่มีเล่ห์เหลี่ยม เปิดเผย ตรงไปตรงมา คิดอย่างไรก็พูดอย่างนั้น ทำการค้ากับคนยูนนานต้องให้เกียรติซึ่งกันและกันอย่าใจแคบและอย่าเกี่ยงผลประโยชน์เล็ก ๆ น้อย ๆ นี่คือนิสัยที่ชาวจีนกล่าวถึงผู้มีปัญญาว่าคนยูนนานไม่ชอบที่จะให้ใครมาขโมย

วัฒนธรรมทางธุรกิจของคนไหหลำ (ไหหลำ)

คนไหหลำ มีความคิดแบบอนุรักษ์อย่างเหนียวแน่นเพราะเหตุที่คนไหหลำมีหัวอนุรักษ์การร่วมมือกับคนไหหลำ ต้องเสนอความคิดใหม่และวิสัยทัศน์ใหม่ จึงใช้ประโยชน์จากความอนุรักษ์ของเขาในช่วงชิงส่วนแบ่งตลาดจากนักธุรกิจไหหลำ คนไหหลำชอบทำการค้าแบบฉวยโอกาสจึงทำให้นักธุรกิจไหหลำมักมองผลประโยชน์เฉพาะหน้าขาดวิสัยทัศน์อันยาวไกล ในการวิเคราะห์ปัญหาทางการค้ามักสรุปอย่างง่าย ๆ คือไม่บวกก็ลบขาดการไตร่ตรองอย่างละเอียดรอบคอบ

วัฒนธรรมทางธุรกิจของคนฮ่องกง

ความร่ำรวยของคนฮ่องกงได้มาด้วยการต่อสู้ดิ้นรนเพื่อความอยู่รอดภายใต้ภาวะแรงกดดันที่แสนสาหัส นักธุรกิจชาวฮ่องกง ชอบพูดคำว่า “ลองสู้สักตั้ง” ซึ่งหมายถึงพยายามสู้เพื่อความสำเร็จสักครั้ง มีน้ำหนักรกว่าคำว่า “ลองดูสักตั้ง” เพราะคำว่า “ลองดู” มีลักษณะเลื่อนลอย “สู้” แสดงถึงความอึดกุมและถึงไหนถึงกัน “สู้” ยังกินความถึงการเสี่ยงแบบกล้าได้กล้าเสีย

วัฒนธรรมทางธุรกิจของคนมาเก๊า

มาเก๊าค่อนข้างมีสีสนทางเศรษฐกิจการค้า นักธุรกิจมาเก๊าค่อนข้างให้ความสำคัญกับเรื่องจริยธรรมและความน่าเชื่อถือ การพนันและการกล้าเสี่ยงได้ถูกหลอมเป็นนิสัยของคนมาเก๊าไปแล้ว ความกล้าได้กล้าเสียถือเป็นนิสัยเด่นของคนมาเก๊า นักธุรกิจมาเก๊าคือคนใจถึงกล้าที่จะเสี่ยง สาเหตุเพราะพวกเขามีจิตใจแบบนักพนันจึงกล้าที่จะลองพนันสักตั้งอยู่บ่อย ๆ

วัฒนธรรมทางธุรกิจของคนไต้หวัน

ความอดกลั้นและความดีใจเป็นลักษณะเด่นของนักธุรกิจไต้หวันนอกจากแสดงออกทางพฤติกรรมทางการค้าขายแล้วยังแสดงออกทางโลกทัศน์ของพวกเขาอีกด้วย ในการทำธุรกิจการค้า คนไต้หวันเคารพในคำมั่นสัญญาสิ่งใดที่ได้รับปากไว้จะไม่กลับคำ เพราะเกรงจะถูกผู้อื่นดูถูก ซึ่งจะไม่ได้รับความเชื่อถือในภายหลัง คนไต้หวันโดยทั่วไปถือว่าเลข “๔” และคำว่า “ตาย” อ่านออกเสียงเหมือนกันพวกเขาทำสิ่งใดมักจะหลีกเลี่ยงเลข “๔” ถ้าหลีกเลี่ยงไม่ได้ ก็จะเลี่ยงไปใช้คำว่า “สองคู่” แทนเลข “๔” คนไต้หวันจะไม่ใช้ร่มเป็นของขวัญเพื่อมอบให้กับผู้อื่นเพราะในภาษาท้องถิ่นไต้หวัน คำว่า “ร่ม” กับ “แตกแยก” พูดออกเสียงเหมือนกัน “ร่มกันฝน” กับ “ขอให้แตกแยก” ก็พูดออกเสียงเหมือนกันจึงทำให้ผู้รับเกิดความเข้าใจผิดได้ง่าย

